

Sygn. akt III CKN 324/97

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Dnia 15 stycznia 1998 r

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - K. Zawada

Sędziowie: SN - G. Bieniek (spraw.)

SN - M. Słoniewski

Protokolant: K. Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 1998 r.

na rozprawie sprawy z powództwa K. W.

przeciwko P. w L.

o ustalenie

na skutek kasacji powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 lutego 1997 r., sygn. akt I ACa [...]

oddala kasację.

U Z A S A D N I E N I E

Wyrokiem z dnia 11.X.1996 r. Sąd Wojewódzki w J. ustalił, iż umowa poręczenia kredytu udzielonego przez pozwaną P. w L. - J. B. w dniu 12.08.1992 r. - zawarta pomiędzy pozwaną P. a powodem K. W. – jest nieważna. W sprawie tej ustalono co następuje:

W dniu 12.08.1992 r. pozwana P. udzieliła J. B. kredytu w wysokości 350.000.000 zł (przed denominacją), przy czym spłatę zabezpieczono wekslem i poręczeniem wekslowym powoda K. W.. Kredytobiorca nie spłacił zaciągniętego kredytu i pozwany Bank uzyskał tytuł wykonawczy w postaci nakazy zapłaty przeciwko dłużnikowi głównemu i poręczycielom. Ustalono, iż powód od 1990 r. prowadził działalność gospodarczą w zakresie robót energetycznych, osiągając dochody - za sierpień 1992 r. - na 10.000 zł (przed denominacją), a obroty na kilkaset milionów złotych (przed denominacją). Żona powoda od 1991 r. prowadziła własną aptekę. Na jej uruchomienie zaciągnęła kredyt w wysokości 400.000.000 zł (przed denominacją), który spłaciła w ciągu roku. Małżonkowie W. w 1992 r. byli współwłaścicielami działki budowlanej, posiadali kilkuletni samochód „A.”, w środowisku uchodzili za ludzi majątnych. Małżonkowie W. prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. W 1992 r. mieli na utrzymaniu jedno dziecko, a drugi syn urodził się w styczniu 1994 r. Małżonkowie wspólnie podejmowali decyzje o istotnych wydatkach.

Ustalono, że od 1990 r. pozwany P. stosował praktykę, iż umowa poręczenia kredytu przekraczającego 100 mln zł (przed denominacją) mogła być przyjęta od osoby pozostającej w związku małżeńskim, tylko po wyrażeniu zgody przez współmałżonka. W konkretnej sprawie takiej zgody nie było. Prawomocnym wyrokiem z dnia 16.XII.1994 r. wydanym w sprawie I C [...] Sąd Wojewódzki w J. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci

nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w L. - w części dotyczącej powódki J. W. - żony powoda K. W..

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Wojewódzki uznał, iż, po pierwsze, wystąpienie przez żonę powoda J. W. z powództwem o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, opartym na twierdzeniu, iż nie wyraziła zgody na zawarcie przez męża umowy poręczenia oznacza dobitnie odmowę potwierdzenia tej umowy; po wtóre, ani działalność gospodarcza małżonków W. prowadzona w 1992 r., ani ich poziom zamożności nie uzasadnia tezy, iż poręczenie kredytu w wysokości 350 mln zł (przed denominacją) mieściło się w ramach zwykłego zarządu majątkiem. W rezultacie powództwo uwzględnił.

Poglądu tego nie podzielił Sąd Apelacyjny w [...], który - rozpoznając apelację strony pozwanej - wyrokiem z dnia 20.02.1997 r. zmienił zaskarżone orzeczenie i powództwo oddalił. W ocenie tego Sądu, właśnie prowadzenie przez małżonków odrębnie działalności gospodarczej, ich zdolność zarobkowa, stosunkowo znaczny majątek wspólny nie zaangażowany w działalność gospodarczą dają podstawy do przyjęcia, że udzielenie przez powoda w 1992 r. poręczenia na kwotę 350 mln. zł, nie przekroczyło granic zwykłego zarządu majątkiem wspólnym. Wyrok ten zaskarżył kasacją powód. Jako podstawy kasacyjne wskazał: naruszenie prawa materialnego tj. art. 36 § 2 zd 1 kro oraz naruszenie przepisów postępowania tj. 233 § 1, 328 § 2 i 378 § 1 k.p.c. Wskazując na powyższe wniósł o zmianę tego wyroku przez oddalenie apelacji od orzeczenia Sądu Wojewódzkiego względnie jego uchylenie z przekazaniem sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 36 § 2 zd 2 kro oznacza, iż Sąd Apelacyjny źle zastosował zawarty w tym przepisie regułę, iż „dla dokonania czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu potrzebna jest zgoda drugiego małżonka wyrażona w formie wymaganej dla danej czynności prawnej”. Odnosząc tę regułę do umowy poręczenia, należy wskazać na treść uchwały 7

sędziów SN z dnia 25.III.1994 r. III CZP 182/93 (OSNCP 1994, nr 7-8, poz. 146) według której „do zawarcia umowy poręczenia przez jednego małżonka w czasie trwania wspólności ustawowej wymagana jest zgoda drugiego małżonka wówczas, gdy umowa ta jest czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym”. W konkretnej sprawie - co jest bezsporne - umowę poręczenia kredytu w wysokości 350 mil. zł przed denominacją podpisał powód, bez zgody swej żony J. i jest poza sporem, iż żona powoda odmówiła potwierdzenia tej umowy. Spór sprowadza się zatem do tego, czy zawarcie tej umowy poręczenia mieściło się, czy też przekraczało granice zwykłego zarządu majątkiem wspólnym małżonków W., przy czym przy dokonywaniu tj. oceny nie ma istotnego znaczenia, jak w tym zakresie była praktyka pozwanego P..

Na tle praktyki sądowej obserwowanej z punktu widzenia Sądu Najwyższego, naczelnego organu sądowego sprawującego nadzór nad działalnością wszystkich innych sądów w zakresie orzekania, uzasadniony jest wniosek, że zwykły zarząd obejmuje przede wszystkim zachowanie mienia innych dóbr oraz osiągnięcie z nich normalnych korzyści (por. motywy orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 1955 r., III CR 1063/54, OSN 1956, nr 2, poz. 37). Słusznie jednak dostrzeżono w orzecznictwie, że tak wytyczone granice zwykłego zarządu są współcześnie zbyt ciasne, w związku z czym objęto nimi także inne czynności, np. zbywanie ruchomości, chyba że miały szczególne znaczenie lub przeznaczenie, a także nabywanie - z zachowaniem ekwiwalentności - ruchomości i nieruchomości oraz innych praw rzeczowych. W wypadku prowadzenia działalności gospodarczej przyjmuje się, że nie przekracza zakresu zwykłego zarządu zawieranie umów obligacyjnych z kontrahentami (np. umów ubezpieczenia, kontraktacji, kredytowych itd.), jeśli pozostają w związku z prowadzoną działalnością (por. motywy uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1994 r., III CZP 182/93, OSNCP 1994, nr 7-8, poz. 146). Jeśli chodzi o umowę poręczenia, to - jak to wskazano w uzasadnieniu tej uchwały - nie będzie ona z pewnością mieściła się w zakresie

zwykłego zarządu, jeżeli poręczenie będzie dotyczyło zobowiązania o znacznej wartości, którego spełnienie mogłoby destabilizować sytuację majątkową poręczycieli i jego rodziny. Pogląd ten należy podzielić. Wychodząc z tych założeń stwierdzić należy, iż - w okolicznościach sprawy, ustalonych przez sąd I instancji - nie sposób mówić o naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 36 § 2 zd. 2 kro i art. 233 § 1 k.p.c. Ocena Sadu Apelacyjnego jest prawidłowa. Jeśli bowiem zważyć, iż każdy z małżonków W. prowadził odrębną działalność gospodarczą, której efekty ilustruje choćby k. 26 akt (pismo Urzędu Skarbowego), jeśli kredyt 400 mln zł zaciągnięty przez żonę powoda zostaje spłacony w ciągu roku, to możliwości zarobkowe każdego z małżonków, pomijając ich wspólny majątek nie zaangażowany w działalność gospodarczą, to w pełni uzasadniony jest wniosek, iż udzielenie poręczenia obejmującego kredyt 350 mln zł przed denominacją, nie przekraczała - w sytuacji wyjątkowej, rodzinnej i zawodowej - małż. W. - zakresu zwykłego zarządu majątkiem wspólnym. Nie sposób zatem podzielić zarzutu powoda, iż Sąd Apelacyjny naruszył przepisy prawa materialnego (art. 36 § 2 zd. 2 kro) oraz - co z tym związane - art. 233 § 1 k.p.c. Nie są też zasadne zarzuty naruszenia art. 328 § 2 i 378 § 1 k.p.c. Uzasadnienie Sądu Apelacyjnego zawiera wszystkie elementy wymagane przez art. 328 § 2 kpc, zaś biorąc pod uwagę wnioski apelacji strony pozwanej, o żadnym naruszeniu art. 378 § 1 k.p.c. mowy być nie może.

Reasumując, kasację należało oddalić, jako pozbawioną usprawiedliwionych podstaw (art. 393¹² k.p.c.).

aw

jg